

GALERIES D'ART DE BARCELONA, VALÈNCIA I CASTELLÓ

El mercat de la passió

Uns han arribat des del col·leccionisme artístic, altres per tradició. Tots tenen en comú una passió: l'art, un mercat que viu la seua edat d'or.

J. Torres/C. Gàmez i A. Vicent

El 1877 el senyor **Parés** fundà al barceloní carrer de Petritxol la galeria d'art degana no sols de Catalunya sinó de l'estat espanyol. Tot seguit desenvoluparia una activitat renovadora en el panorama cultural de finals del XIX i principis del XX. Des del 1890 **Rusinol** i **Casas** exposaren regularment i introduïren els nous aires impressionistes parisencs.

La galeria després passà per un període de decadència fins que, el 1925, **Joan Anton** i **Raimon Maragall** la compren i s'encarreguen de la renovació, fet amb el qual enceten una nova etapa. En els Salons de Tardor que organitzaren arribà a exposar **Salvador Dalí** dues teles surrealistes. Durant la postguerra seguí una línia de pintura figurativa, cosa que féu que la titllaren, de vegades, d'anacrònica.

En l'actualitat **Raimon Maragall** és un dels nous directors de la sala que ha emprès una renovada singularitat. S'inicia en la pintura a través de l'ambient familiar, que li permet conèixer pintors o assistir a discussions i polèmiques. No creu en els *ismes*, sols en les persones, en els artistes de qualitat, i segons les seues paraules: «l'art sempre ha de ser local per a esdevenir internacional».

La tardor passada, la galeria, després d'unes reformes, encetava una nova política expositiva, amb una obertura als joves creadors i tendències.

Al carrer de Consell de Cent, 331, entre Rambla de Catalunya i Balmes, en un petit tram que concentra un elevat nombre de galeries d'art, verdader

Raimon Maragall (Galeria Parés).

Marisa Giménez (Galeria Theo).

Miquel Agraït (Galeria Punto).

Yolanda i Rosa García (Galeria Rita)

centre neuràlgic del mercat pictòric barceloní, se situa la **Galeria René Metras**, fundada l'octubre de 1962 pel mateix René Metras. Amic personal del grup *Dau al Set*, participa en l'edició de la revista *Correo de las Artes* (1957-1958), que defensà l'avantguarda, especialment l'informalisme.

Els seus contactes amb París li donaren l'oportunitat de conèixer l'efervescència artística francesa. Aleshores decideix obrir un espai que permetera contemplar les darreres manifestacions plàstiques de la modernitat. La mos-

tra inaugural, «Presència», comptà amb la participació de **Dubuffet**, **Fautrier**, **Fontana**, **Hartung**, **Mathieu**, **Tobey**, **Feito**, **H. Pijuan**, **Vallès**, etc.

Des de fa quatre anys dirigeix la sala la seva filla, **Margaret Metras**, que s'inicià, òbviament, en l'art a través del seu pare. Ara, el 1989, Margaret Metras creu que continua sent viable el projecte inicial del seu pare: donar suport a l'art nou. A la vegada organitza esporàdicament exposicions-homenatge a René Metras, a la seva memòria. Així, exposicions com les de

Fontana (1987) i **Vassarely** (1988), artistes que es presentaren quan el seu pare n'era director, serveixen de lligam amb un passat que no vol oblidar.

En uns anys difícils en el panorama espanyol, els seixanta i principis dels setanta, en què era quasi impossible contemplar l'obra de les figures ja històriques de l'avantguarda o prendre contacte amb les noves tendències, la Galeria René Metras desenrotllà aques-

ta àrdua funció més per amor o passió que per interès comercial. Fites cabdals de la història de l'art actual com **Max Ernst, Jean Arp, Salvador Dalí, Picaso** i **Joan Miró**, desfilaren per la galeria.

Francesc Farreras dirigeix la galeria **Maeght** de Barcelona des de la seua inauguració el 1974. Al desembre d'aquell any obria la Maeght de París una sucursal en un edifici medieval del

carrer de Montcada, en un barri molt deteriorat.

Exiliat a França, de 1956 a 1967, Francesc Farreras col·laboraria amb l'oposició democràtica, en l'editorial Ruedo Ibérico i revistes com *Mañana* i fins i tot ajudà des de París el contuberni de Munic. Va treballar també a la UNESCO. Les seves inquietuds eren primordialment intel·lectuals i polítiques, no relacionades directament amb l'art. Tot i això, amb el pas del temps, s'ha convertit en un apassionat de la pintura. Es confessa escèptic davant les últimes modes. Els seus gustos es decanten cap a l'avantguarda clàssica.

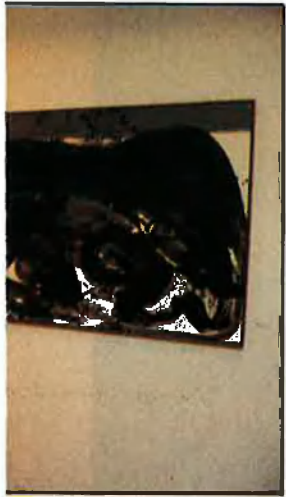
Aquesta galeria, situada en un antic palau medieval, en una primera època es va proposar donar a conèixer els artistes d'ací, **Palazuelo, Chillida, Tàpies, Miró**. I oferí l'oportunitat, al públic, de veure'ls i als potencials compradors d'adquirir-los sense la necessitat d'anar a França. Alhora volia desenvolupar una funció informativa sobre creadors de la modernitat encara no vistos a l'estat espanyol. Les exposicions de **Calder, Giacometti** i **Braque** són fites d'aquest projecte divulgatiu.

Per a Farreras, «aquesta tasca instructiva ha quedat relegada a un segon terme, ja que la compleixen les institucions i els centres culturals dels bancs». Han ampliat el ventall expositiu donant suport a artistes nous, com els del grup **Pintura-Pintura (Broto, Grau)**, l'**Equip Crònica** fins a la mort de **Solbes**, i després **Manolo Valdés**. També han presentat creadors no vinculats a la galeria, com **Susana Solano** o **Jaume Plensa**.

Sobre el protagonisme cultural de la ciutat de Barcelona, diu Francesc Farreras: «Barcelona fou el centre artístic als setanta i ara Madrid, en aquests darrers anys, ha capitalitzat els moviments culturals, ja que rep artistes de tot l'estat: andalusos, gallecs, bascos, i a més, és el lloc on les institucions estatals, com el Reina Sofía, inverteixen els diners».

L'antiga tenda de barrets de **Joan Prats**, amic de Joan Miró, es converteix el 1976 en galeria. Després de la seva mort, quan perillava la continuïtat del negoci, la família **Muga** decideix comprar el local i muntar-hi una galeria artística. En conservaren el nom i la façana com a homenatge al seu amic.

La direcció de la galeria està a càrrec de **Joan de Muga**, un enginyer industrial que va sentir prompte atracció per l'art a través del negoci familiar,

Margaret Metras (Galeria René Metras).

rcia).

Francesc Farreras (Galeria Maeght).

DOMÈNEC UMBERT

DOMÈNEC UMBERT

Joan de Muga (Galeria Joan Prats).

La Polígrafa, una prestigiosa editorial de llibres d'art i obra gràfica. Li interessa l'art contemporani, de l'avantguarda, però no vol participar en el joc de les modes dels darrers anys. Defensa sobretot la qualitat dels artistes sense mantenir la línia d'un moviment determinat.

Aquest afany d'internacionalització fora dels límits de Catalunya o de l'estat espanyol, l'ha impulsat a l'aventura americana. Des de fa cinc anys la Joan Prats manté una sucursal a Nova York, l'actual meca de l'art. Per a Joan de Muga, «la promoció dels artistes d'aquí, dins la jungla dels Estats Units, és una tasca difícil». D'altra banda comporta estades contínues i reiterades exposicions fins a aconseguir un cert ressò. No obstant això, el seu intent d'introduir-se en el mercat de Los Angeles fracassaria. Ara, darrerament ha obert una oficina al Japó. Per a ell, «l'activitat plàstica últimament es concentra a Madrid perquè allà coincideixen totes les mostres dels organismes estatals. D'altra banda, les institucions catalanes no han fomentat l'art, cadascuna ha anat pel seu compte».

Rafael Tous i Isabel de Pedro el 1980 decideixen obrir un local on pogueren exposar aquells artistes que disposaven d'una obra interessant i no tenien accés a les galeries comercials i als museus. Per a aquest projecte comptaren amb l'ajuda i la col·laboració d'un grup de creadors format per **Pere Noguera, Joan Rabascall, Francesc Abad, Esteve Terrades** i la crítica **Glòria Pícazo**. No es tractava d'una galeria amb fins crematístics, no els movia cap in-

terès lucratiu, sinó l'interès per l'art, sobretot pels mitjans alternatius com el vídeo, muntatges, instal·lacions, fotografia, etc.

La galeria **Metrònom** s'instal·la al carrer Berlinés de Barcelona, però l'espai reduït limitava els tipus de muntatges i impedia la realització d'una altra mena d'actes, musicals, cinematogràfics, teatrals. Descobreixen un vell magatzem de productes agrícoles al carrer de Fussina, al costat del mercat del Born. Aleshores, s'hi traslladen i comencen la segona etapa de la galeria. Juntament amb **Rafael Tous i Isabel de Pedro, Antoni Serra** s'encarrega de la direcció i la programació de l'espai. Hi tindran lloc vernissatges, presentacions de revistes, vídeos, còmic, música experimental, *graffiti*, investigació teatral...

Organitzada com a fundació privada sense activitats comercials, **Metrònom** necessita l'ajuda pública per a poder sobreviure. Han rebut alguna subvenció puntual, com els 6 milions de la Generalitat, fa tres anys, i 8 milions de l'Ajuntament de Barcelona l'any passat. Per als seus promotors aquesta falta de convenis estables provoca la impossibilitat de prosseguir la línia iniciada el 1984. Així, s'ha hagut d'eliminar de la revista els números monogràfics, i també limitar la programació.

Un projecte ambiciós és l'emplaçament de la Col·lecció **Tous-De Pedro**, que compta amb pintura dels anys cinquanta i seixanta —**Guinovart, Argimon, Millares, Saura, Feito**— amb obres alternatives dels setanta i vuitanta —**Balcells, Rabascall, Benito, Pazos, Abaf**— i peces de la darrera escultura.

En un principi s'havia de col·locar al Vapor Llonch de Sabadell, però una sèrie de traves els obligaren a canviar d'opinió. Ara ja s'ha decidit que ocupi els pisos superiors de **Metrònom** del carrer de Fussina. Si reben les subvencions necessàries, el fons esdevindrà fundació pública, en el cas contrari hauria de ser una fundació privada, tancada al públic.

Rafael Tous, un dels promotors de les **Setmanes Culturals Catalanes de Berlín (1976)**, es mostra crític respecte a les institucions, i opina que «la Generalitat se centra més en la literatura i el teatre, en aquelles manifestacions artístiques en què intervé la llengua. En canvi, en arts plàstiques no s'ha fet gairebé res. Sols es parla de Tàpies i s'obliden altres figures».

Les últimes temporades, el nivell de galeries d'art ha tingut a la ciutat de

València un augment notable. Si a això afegim —ara ja una mica passats— el *boom* dels bars-exposició, tot fa pensar que l'activitat artística gaudeix en aquests moments d'una salut excel·lent.

D'altra banda, l'entrada en funcionament el pròxim febrer de l'**IVAM** —l'Institut Valencià d'Art Modern— de segur que actuarà com agent dinamitzador. Dins d'aquest panorama de noves galeries destaca **Rita García**, di-

Pilar Dolz (Galeria Cànem).

rigida per les germanes **Rosa i Yolanda García**. Un nom curiós per a una galeria que ha sabut crear-se ràpidament un espai propi.

Familiaritzades amb l'ambient artístic —**Rosa** està casada amb un conegut col·leccionista valencià, mentre **Yolanda** des de molt petita s'ha relacionat amb el món galerístic—, l'any passat decidien obrir la galeria al barri de la Xerea. Un espai que s'ha caracteritzat per apostar per l'art més creatiu. «Som una galeria oberta —comenta **Yolanda**— a tot el que és nou». No es pot muntar una galeria per a vendre solament quatre noms consagrats, sinó fer possible que el públic conega nous valors. Jo crec que aquesta és la nostra missió».

Inaugurada l'abril de 1987, han presentat artistes com els valencians **José Morea** o **Pepe Romero** o l'escultor català **Jaume Plensa**. «L'ambient a València continua sent molt dur. No obstant això, ara s'organitzen més exposicions, oficials i privades, i la gent té més opcions. Una exposició com la de **Jaume Plensa**, un nom que comença a cotitzar-se internacionalment,

doncs bé, ací va passar quasi d'incògnit, i ja no parlem del públic, sinó per part de la premsa local».

Durant molt anys la **Galeria Punto** ha estat a la ciutat de València un punt indefugible a l'hora de parlar d'art d'avantguarda. Inaugurada l'any 1972 en un primer pis de l'avinguda del Baró de Càrcer, com diu el seu director, **Miquel Agraït**, que juntament amb **Amparo Zaragoza** s'encarreguen de la galeria, «més que una galeria ha estat un centre cultural, sobretot en els temps més difícils. Ací es presentaven llibres, es feien conferències, exposicions d'artistes incòmodes per al règim en aquell moment». Agraït recorda una conferència de l'avui dirigent de la UPV, **Doro Balaguer**, «on hi havia més policia —de paisà, naturalment— que públic».

Per a Miquel Agraït, hi ha dues formes de treballar: «una, donar al públic allò que vol, tot molt bonic, on importa més l'ornament exterior que l'interior, i després hi ha la pintura de veritat, d'investigació, que és la que a mi sempre m'ha interessat».

Des de l'any passat la galeria disposa d'un nou espai, ha passat a ocupar un baix tot just a la part inferior d'on abans estava situada.

Per l'antiga galeria passarien noms com **Matta**, **Adami**, **Picasso**, **Miró**, **Dubuff**, etc. L'any 1974 exposen la plana major del Pop-Art americà: **Warhol**, **Rosenquit**, etc. Sense amargura, Miquel Agraït comenta que «tot això s'ha pogut fer sense demanar un cèntim a ningú, a base de treballar, encara que haja hagut de vendre un pis i un iot. Pensa que la pintura que portaven no estava assimilada per la gent, i això comportava que no hi haguera vendes».

De la mateixa manera que altres galeristes, assenlaya la posada en marxa de l'IVAM com un motiu d'esperança. «La gent, ací, no va a les galeries, prefereix anar a jugar al frontó o agafar el barquet. València, en aquests moments, està una mica apagada». Membre de l'executiva de la fira d'art Arco, la referència a Interarte es feia inevitable, un projecte de fira d'art valenciana que no acaba de quallar. «Si no hi ha una selecció i un estímul, les coses no poden funcionar. No es pot continuar sent un calaix de sastre com és ara».

En els últims temps, el mercat de l'art sembla viure la seua edat d'or, però una vegada més, segons Miquel Agraït, València n'és l'excepció: «València es capitol a part. Ací la gent passa de tot. A Madrid estan matant-se

per comprar pintura, per invertir en pintura».

La **Galeria Cànem** de Castelló de la Plana fa enguany la seua quinzena temporada. Nascuda el 74 de la confluència dels esforços de deu socis interessats per l'art com ara **Daniel Gosalbo**, actual alcalde de Castelló, els germans **Menezo** o **Gonzalo Blai**, Cànem es va convertir des del seu origen en un motor cultural a la capital de la Plana. Presentacions de llibres, taules rodones, encontres feministes, i fins i

leria, recorda que no van vendre cap quadre.

La galeria, situada a l'antiga zona universitària de la ciutat, s'anomena **Galanis**, en homenatge a Silvie Galanis, amb la qual treballaren José Badia i Francisco Escrivano a París. Després, la galeria passaria a denominar-se **Galathea**, formant societat amb Theo de Barcelona, per a independitzar-se més endavant. En aquell moment, a banda de les galeries tradicionals, només **Val i 30** i Theo capitalitzen

Rafael Tous i Isabel de Pedro (*Metrònom*).

tot reunions polítiques marcaren les primeres temporades.

Quinze anys sota la direcció de **Pilar Dolz**, per a qui «l'experiència lúdica ha estat molt més interessant que el balanç econòmic». Una galeria que ha apostat fort per l'art actual —**Alfaro**, **Guinovart**, **Mompou** són alguns dels noms que apareixen en la seua trajectòria— i que no ha dubtat a oferir el seu espai als joves valors —**Manolo Sáez**, **Fernando Ferrer**, **Pepe Nebot** o **María José Rico**—. Disposta a aguantar 15 anys més, Pilar Dolz aposta per la sala com «una cosa viva que necessita les noves tendències per a respirar».

Inaugurada a finals de 1969, la **Galeria Theo** de València complirà enguany els primers vint anys d'existència. Una exposició titulada «Maestros del paisaje», amb obres de Benjamín Palencia, Francisco Lozano, Genaro Lahuerta, etc., inaugurarà la galeria. **José Badia**, juntament amb el seu soci, **Francisco Escrivano**, director de la ga-

l'art més recent a la ciutat de València. Per a **José Badia**, «l'ambient social ha canviat molt. En aquella època era moda visitar galeries. Les vesprades s'omplia de gom a gom. Podríem dir que hi havia afició, un públic, si vols, més gran. Ara la clientela es més jove».

A l'equip de direcció de la galeria s'uniria més tard **Marisa Giménez**, que s'encarrega de les vendes i les relacions públiques de la sala. Una exposició de Tàpies ha inaugurat el nou espai de la galeria. L'existència d'un mercat de l'art valencià és per a Marisa Giménez un tema encara immadur per a poder parlar-ne. «Jo crec que a València no hi ha allò que es diu un mercat de l'art. Ara està començant a obrir-se, però encara és d'hora. Ací, per vendre un quadre has de col·locar-lo amb calçador. Afortunadament això comença a canviar, ja es pot parlar d'un comprador al qual agrada invertir en art, ja siga com a negoci o com a passió». □